

Izhaja trikrat na teden v šestih izdankih, in sicer: vsak terek, četrtek in sobota, zjutranje izdaje opoldne, večerne izdaje pa ob 3. uri popoldne, in stane z uredniškimi izrednimi prilagami ter s „Kazipolom“ ob novem letu vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto	13 K 20 h, ali gld. 6-60
pol leta	6 „ 60 „ 3-30
četrt leta	3 „ 40 „ 1-70

Posamične številke stanejo 10 vin.

Od 23. julija 1902. do preklica izhaja ob sredah in sobotah ob 11. uri popoldne.

Naročnino sprejema upravnništvo v Gosposki ulici št. 11 v Gorici v „Goriški Tiskarni“ A. Gabrčček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez doposlane naročnine se ne oziramo.

Oglasni in poslovalni se računajo po petih vrstah, če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6-kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje drke po prostoru. — Reklame in spisi v uredniškem delu 15 kr. vrsta. — Za obliko in vsebino oglasov odklanjamo vsako odgovornost.

SOČA

»Vse za omiko, svobodo in napredek!« Dr. K. Lavrič.

Uredništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. popoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravnništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 11.

Naročnino in oglase je plačati loco Gorice. Dopisi naj se pošiljajo le uredništvu.

Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravnistvu.

„PRIMOREC“

Izhaja neodvisno od „Soče“ vsak petek in stane vsako leto 3 K 20 h ali gld. 1-60.

„Soča“ in „Primorec“ se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Solaki ulici in Jellensits v Ninski ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma in Pipan v ulici Ponte della Fabbr.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

»Gor. Tiskarna« A. Gabrčček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zal.

Dr. Rojic pred porotniki.

V sredo se je vršila pred tukajšnjo porotno sodnijo obravnava proti dr. Aleksiju Rojicu radi razžaljenja časti dr. H. Tume potom tiska, in sicer v članku: „Kje je laž?“ v „Gorici“ l. 1901.

Sodni dvor je bil sestavljen tako-le: predsednik svetnik Zörner, prisednika svetnik Rutar in pristav Devetak, zapisnikar avsk. Posega, Porotniki: Slovenci: Prezelj, Kozuh, Pignatari, pl. Batistič, Kancler in Lutman: Lah: Castelliz, Cossar, Stabile, Ceriani, Venutti, Luzzatto; torej 6 Slovencev, 6 Lahov.

Pravni zastopnik dr. R. je dr. Rajmondo Luzzatto. Dr. Tuma zastopa obtožbo sam.

Dr. Rojic je trdil, da je večina porotnikov laska, ter izjavil, da bo govoril lasko. Najprvo je poglavlje znano afero dr. Tume kot učitelja v Postojni, potem trdil glede užitnine, da je bilo splošno mnenje dež. poslancev to, da se vzame užitnina v deželno režijo, da bo to neslo več nego 130.000 K na leto ter da je dr. T. deloval proti temu in tudi jamčil dež. poslancem v javni seji, da tega ne dosežejo. S tem da je škodoval deželi v 10 letih za kakih 1.000.000 K! Dr. R. je govoril potem o egoizmu dr. T., da se ima zahvaliti njemu, da je postal poslanec itd. Dotikal se je tudi močnosti in zdravila, da ako je človek močan in zdrav, opravlja lahko toliko poslov, drugače pa ne. Trdil je celo, da je hotel postati dr. T. drž. poslanec zato, ker se tam dijete vlečejo. Očital mu je dalje, da je rekel nekoč, da mora imeti, kdor hoče delovati politično, trdno podlago. Ko so ga pozvali vsi poslanci, naj izstopi kot deželni odbornik, ni hotel, ker nese to 1200 gld. na leto. Egoizem vidi tudi v tem, da je hotel nastopiti na svojo roko. Očita mu tudi nehvaležnost, da dela sedaj proti njemu ter se ga je sramotilo v „Soci“. Vse, kar je pisal, je pisal iz polnega prepričanja proti dr. T. kot politiku.

Dr. T. da se ni mogel čutiti žaljenega, ako pa se je, potem naj sodijo. Pisal je le resnico. Skliceval se je posebej na poročilo prof. Berbuča o užitnini proti dr. T. ter da

fin. odsek dež. zbora ni hotel dati dr. T. zahtevanega zadoščenja, potem pa je hvalisal dež. glavarja, ki je očital nekoč dr. T. zahrbitost, kot moža, kateremu gre vsa vera, da je nedvomljiva resnica, kar on govori, da se mu mora verjeti itd.

Dr. T. je začel na to izpraševati dr. R., ali ve, iz katere vrste užitnine bi narasla tista velika škoda. Dr. R.: Iz vseh. Dr. T. Ponujam dokaz po protokolu dež. zbora, da je šlo takrat samo za zganjine. R. kot dež. posl. tega ne ve. Dr. T. ga vpraša, ali mu je znan kak sklep dež. zbora, s katerim se sprejme užitnina v dež. režijo. Dr. R. se zviija ter ne pove nič gotovega. Se sklicuje na neki sklep 30. maja 1901. Dr. T. na to: Sklep se glasi: Nalaga se dež. odboru, da preštudira vprašanje o užitnini v dež. režiji. Drugega sklepa ni bilo. Dalje vprašanje: ali je znano obtožencu, da je predložila vlada l. 1900. dež. zboru načrt zakona, s katerim prevzame država zganjine v svojo upravo in da je dež. zbor sprejel ta zakon soglasno. Dr. R. Me ne zanima. Dr. T. vpraša, če mu je znana vsebina tega zak. načrta. Dr. R. vpraša, zakaj je govoril v tisti seji, da jamči, da ne dosežejo vspeha, kakor gori. D. T. vpraša, če ve, za katero vrsto užitnine je šlo takrat, ko je govoril. Dr. R. Me ne zanima. Dr. T. Takrat je šlo za užitnino na vino in meso. Dr. R. se je na to posvetoval s svojim pravnim zastopnikom dr. R. Luzzattom ter rekel, čemu mu stavi dr. T. taka vprašanja; da on je že opral samega sebe, naj se še sam. Predsednik je priznal pravico do vprašanj. Dr. T. je vprašal naprej, če so abstinenca sklenili vsi poslanci ali samo eden, ali je bil pooblaščen on, dr. T., od dež. posl., ali je vzročil izstop na svojo roko. Dr. R. je kvasil nekaj semtertje, ter rekel končno, da je bila dolžnost dr. T., nastopiti v dež. zboru po sklepu dež. poslancev. Dalje ga je vprašal, če je kandidiral on, dr. T., na svojo inicijativo ali je bil naprosen v to, radi tega, ker niso imeli nikakega drugega pravnika za dež. odbor. Dr. R. se je zviija ter govoril, da je bil dr. T. revež, da je študiral, da so njegove misli vse druge nego vlade, ter da zato so ga spravili v deželni zbor. V dež. odbor pa da je sam prosil. Vprašal ga je še,

ali je napravil kak korak, da se je prepričal, predno je pisal v „Gorico“, da je dr. T. po vstopu v pokoj prosil za sprejem v službo. Dr. R. Koraka sicer ni storil, ali se je splošno govorilo.

Dr. R. Luzzatto je zahteval na to prečitavanje pisma dr. T. do dr. Gregorčiča, članka v „Soci“, kateremu je sledil odgovor v „Gorici“, potem pa je zahteval oprostitev radi zastaranja v smislu § 40. tisk. zakona. Sodni dvor je šel na posvetovanje ter proglasil zastaranja v smislu § 40. tisk. zakona in tako oprostil dr. R. obtožbe.

* * *

Zopet se je odigral v javnosti kos onih prizorov, ki se pojavljajo med nami od razkola sem, in katerih se naši klerikalci neizmerno veselijo. Že par dni pred obravnavo se je raznašala vest, da skonca pravda proti dr. Rojicu tako, da se bo smatrala vsa reč v smislu § 40. tisk. zak. za zastarano ter bo dr. Rojic kratko malo oprostjen. Zdi se nam, kakor da je v polni zvesti, da se res tako zgodi, stopil v sodno dvorano dr. Rojic, kajti tam je bilo mogoče občudovati njegov v slučajih prav predrzen nastop in govor, dočim nam je znano, da se je svoj čas bal te pravde. Nastopal je pa sedaj „energično“ in lasko je govoril! Za svojega pravnega zastopnika si je izbral predobro znanega laskega odvetnika, dr. Rajmonda Luzzatto, tega takozvanega „klerikalnega čifuta“. Ta mož ima od razkola dalje vsa klerikalna zastopstva. Sam se hvali, da od razkola ima največ dobička on. Kot debel prijatelj dr. Šustersiča, „krščanskega odvetnika“, je zastopal proti nam že kurata na Srpenci, kranjskega župnika Šaleharja, zastopal je „Gorico“ in sedaj zopet dr. Rojca, vse zapored. Mož govori kot Lah, ki stoji na stališču, da je „la lingua del foro“ laščina, dosledno vedno le lasko. Tako smo ga videli tudi na tej obravnavi, pri kateri pa se lahko ponaša tudi še z nekakim vspehom, kajti pripravil je tudi svojega klijenta dr. Rojica do tega, da je govoril le lasko. Seve, račun je jasen: Z dr. Luzzattom sta se pomenila, da treba pridobiti laske porotnike, in te se pridobi s tem, da se govori lasko ter da se

jim polaska s hvalisanjem kakoga njihovega prvaka. Dr. Rojic se je bil svoj govor že poprej navadil, kajti pri obravnavi niti videl ni več, da je porotnikov pol Slovencev, pol Lahov, marveč je kar začel trditi, da ker je večina laskih porotnikov, bo govoril le laski; dr. L. mu je bil gotovo obljubil, da izposluje porotno klop iz večine Lahov. Ta dr. Rojic je imel včasih polna usta slovanstva, ali v svoji družini je občeval in občuje nemški, zdaj pa je pokazal v sodni dvorani, in povdarjamo, v Gorici, slovenskemu ljudstvu lep vzgled, ki kriči. Zahteva se od ljudstva, naj terja slovensko uradovanje, naj slovensko govori itd., ko se strahoma bliža pismarnam po sodnijah, nò, ta mož, ki hoče biti pravak, on bivši dež. poslanec v časih, ko smo bili najhujši narodnostni boj z našimi drugorodnimi nasprotniki, on, slovenaki bogataš, neodvisen človek, dá tak vzgled. Ni besed, ki bi prav označile tako počenjanje, in sramota je tako velika, da je ni mogoče izraziti. Kdor je Slovenec, bo bežal daleč proč od takega človeka. Kako nesramno in perfidno so pisali in sumničeli po farovski listih, ko si je bil najel A. Gabrčček dr. Graz. Luzzatto za Trst, ko je potreboval takega zagovornika. Oni pa se dosledno zatekajo h „klerikalnemu čifutu“, ki dela v narodnem oziru z njimi, kar hoče, ter podira polagoma tisto, kar smo si z veliko težavo priborili na sodnijah v Gorici. Nò, ta obravnava je bila še bolj „klerikalno-čifutska“, kajti tu je govoril bivši slovenski poslanec in klerikalni pravak edino le laski, in že kar pri vstopu je povedal, da bo govoril le laski. To je pač jasna luč, ki kaže v vsej svetlobi narodno izdajalstvo naših klerikalcev! Poleg te nečutenosti se je pripetila še druga, da je namreč dr. R. hvalisal dr. Pajerja. To hvalisanje je bilo privlečeno za lase v sodno dvorano edino le s tem namenom, vplivati na „večino“, to je na laske porotnike, katerih 6 velja dr. Rojicu več nego jednako število slovenskih.

Hvalil pa je deželnega glavarja zato, ker ta ne more videti v dež. zboru slovenskih naprednih poslancev, pred vsem ne dr. Tume, tožitelja dr. R. Hvalil je javno moža, pod čegar političnim vodstvom smo doživeli

— 53 —

Križarji.

Zgodovinski roman v štirih delih.

Poljski spisa: H. Sienkiewicz. — Posl. Podravski.

(Dalje.)

Vitez iz Spihova vstopi v veliko dvorano, ki pa je bila zelo temna, ker je skozi okna, čijih okvirji so bili močno zamašeni s svincem, dohajalo le malo svetlobe, vrhu tega pa je tudi zimski dan bil zelo mračen. Na drugem koncu dvorane je zares gorel v veliki peči ogenj, toda surova drva so dajala od sebe le malo plamena. Še le čez nekaj časa, ko so se oči nekoliko privadile na temo, je zapazil Jurand v ozadju sobane mizo in viteze, sedeče okrog nje, za svojim hrbtom pa celo tolpo oboroženih vojakov in mračnih »knehtov«, med katerimi je grajski norec držal na verigi ukročenega medveda.

Jurand se je bil nekoč že srečal z Danveldom ter ga je potem še dvakrat videl na dvoru mazovešega kneza kot poslanca, toda od tega časa je bilo preteklo že nekoliko let; vsekako pa ga je »akoj spoznal tudi v tem mraku po nabuhlem licu in po tem, da je sedel med ostalimi sredi mize, držeč na naslonjaču z deskami povito roko. Na desni njegovi strani je sedel Siegfried de Löve iz Insburka, zakleti sovažnik poljskega naroda sploh in Juranda iz Spihova še posebe, na njegovi levi strani sta mu sedela mlajša brata Gotfried in Rotgier. Danveld ju je nalašč pozval, da vidita njegovo zmago nad groznim sovražnikom

in da se ob enem radujeta nad sadom izdajstva, katero so si skupno izmislili in h kateremu so tudi oni zdatno pripomogli.

Sedaj so sedeli udobno, imajoči na sebi obleko iz temnega sukna ter lahke meče ob boku, veseli in ponosni, zroči Juranda z napuhom in z neizmernim preziranjem, kakoršno so zmerom nosili v svojem sreču za vse slabotne in premagane.

Dolgo je trajalo molčanje, kajti hoteli so se do sitega nagledati moža, katerega so se poprej toliko bali in kateri je stal sedaj pred njimi, z glavo pobešeno na prsi, imajoč na sebi robato spokorno vrečo z motvozom okolu vratu, na katerem je visela nožnica od meča.

Hoteli so očividno, naj bi kolikor le mogoče mnogo ljudij videlo njegovo pokorščino, ker je skozi stranska vrata, ki so držala v druge sobe, dohajal vsakdo, kdor je le hotel, torej se je dvorana na polovico napolnila z oboroženimi gledalci. Vsi so neizmerno radovedno ogledovali Juranda, razgovarjaje se glasno o njem. Jurand pa, videč jih, se je zopet ojačil, ker je mislil sam pri sebi: Ako Danveld ne bi hotel ostati mož-beseda v tem, kar je bil obljubil, pa bi gotovo ne bil pozval toliko prič.

Na to Danveld zamahne z roko in razgovor utihne, na kar da znamenje jednemu pažetu, kateri pristopi bliže k Jurandu, prime z roko za motvoz, ki mu je visel na vratu, ter ga privleče za nekoliko korakov bliže k mizi.

Danveld pa pogleda po navzočih ter reče:

»Glejte, kako moč našega reda zmaga zlobo in ponos.«

»Bog daj, da bi bilo zmerom tako!« odgovoré navzoči.

Zopet nastane molčanje, na to pa se Danveld obrne k sužnju ter reče:

»Grizel si naš red kakor besen pes, za to pa je Bog odločil, da kakor pes stojiš pred nami z motvozom okolu vratu, čakajoč milosti in usmiljenja.«

»Ne primerjaj me s psom, starešina,« odvrne mu Jurand, »kajti s tem kradeš čast onim, ki so se z menoj bojevali in poginili od moje roke.«

Po teh besedah nastane med oboroženimi Nemci šum, toda ni bilo mogoče kmalu spoznati, ali jih je razsrdil ta pogumni odgovor, ali jih je le ganila resnica tega, kar je povedal.

Toda komturju ni bilo prav, da je dobil razgovor takšno smer, torej je dejal:

»Glejte, kako oholo in drzno nam pljuva v oči ta človek!«

Toda Jurand dvigne kvišku roke, kakor človek, ki kliče nebesa sama za pričo, ter odgovori, kimaje z glavo:

»Bog vidi, da je ostal moj ponos za tukajšnjimi vrati. Bog vidi in Bog bo sodil, če, sramotečji moje viteško stališče, ne sramotite samega sebe. Jedna je viteška čast, katero mora vsakdo spoštovati, kdor je prepasan z vitežkim pasom.«

Danveld naježi obrvi, toda v tem hipu jame grajski norec žvenkljati z verižico, na kateri je držal medveda, in klicati:

Slovenet največje pljuske v obraz od strani Lahov ter smo bili zasramovani po goriških ulicah in javnih lokalih korak za korakom; in hvalil ga je v stvari, v kateri je on, dr. R., prav ignorant, kar je pokazal pri obravnavi. Ali kazalo je tako, in kakor kaže, to je zlato geslo naših klerikalcev, katerega se držijo trdno pač, kadar jim kaže. In dr. Luz-zatto je vedel, da bo kazalo govoriti laško in polaskati se Lahom, zato pa se je pogumni dr. R. kaj hitro oprijel naukov svojega varuha ter se po njih ravnal. Kaj vse drugo, da le izleze iz pravde! Tako skandalozno je nastopal dr. Rojic. — — —

Zrcalila se je zopet enkrat v javnosti klerikalna brezobzirnost, arogantnost, ignorantstvo in pokazala se je zopet enkrat v bengalični luči klerikalna breznarodnost. —

Obravnava proti dr. Rojicu se je imela vršiti že v zadnjem porotnem zasedanju, ali pripravljeno je bilo vse le za slovensko poroto. Ker pa je bila porotna klop mešana in bi bilo težko vse sproti predstavljati v laščino, zlasti potrebne predpise, se je obravnava preložila. V jeseni ni bilo običajnega porotnega zasedanja, ker baje ni bilo dosti sluščajev, zato se je vršilo prvo porotno zasedanje po odgoditvi obravnave proti dr. R. šele sedaj. In sedaj je zapel § 40. tisk. zak. svojo pesem!! — Ko je bil pred tukajšnjo okrožno sodnijo A. Gabršček na tožbo dr. Gregorčiča oproščen, je bila razsodba neveljavna radi formalnih pogoškov od strani sodnega dvora. Sledila je druga obravnava in z njo — obsodba. „Gorica“ je bila obsojena prvotno pred porotniki. Razsodba pa je bila razveljavljena zopet radi sodnega dvora, ki ni hotel sestaviti vprašanj tako, kakor je zahteval tožitelj A. Gabršček. Sledila je nova obravnava, in „Gorica“ je bila — oproščena. In kakor gori rečeno, v Rojčevi stvari sodni dvor ni pripravil spisov za mešano porotno klop, sedaj pa smo čuli razsodbo, utemeljeno z zastaranjem. To so zanimivi pojavi.

Klerikalci bodo kriticali, da je dr. Rojic oproščen, ter tako obsojen dr. Tuma, ali mi pa trdimo, da se je obsodil dr. Rojic sam, ker se je zatekel k zastaranju. S tem in s svojim nastopom se je obsodil tako, da nosi odslej na sebi črn madež, katerega mu ne spere nobena žegnana voda in ne prežene niti papežev žegen. Obsodil se je dr. Rojic, z njim pa je obsojena vsa tista brezdomovinska in breznačajna banda, katera krade ugled in čast našemu narodu na Goriskem sistematično od razkola dalje. Po njih delih jih spoznavamo!

„Narodni voditelji.“

(iz učiteljskih krogov.)

Naše „prečastiljive“ je obsla kar naenkrat taka slabost, da so se jeli bati za svoje „poklicano“ vodstvo naroda. Kaj bo, če ti preklicani učitelji prevzamejo vodstvo goriskega naroda, kje naj potem dobe tako

dobro molzno kravico?! In „Zamorski list“ je ves razsrjen dal duška svoji „opravičeni“ jezi in je priobčil na prvem mestu pamflet na slovensko učiteljstvo, in sevé objednem tiho himno o duhovnikih.

Učitelji poklicani voditelji naroda?! Že vprašaj in klicaj koncem naslova kazela, kako hudo morajo biti razsrjeni „prečastiljivi“ na to ubogo paro — učitelja, kojega hočejo osmesiti, češ, da se ponuja ljudstvu za voditelja. Saj baje se v občinskih pisarnah ni reda, če ne meša maziljena roka po zaprašenih aalih. In po vseh družtvih, po krajnih in okrajnih solških svetih, vzlasti pa po konsumih in posojilnicah, kjer se da „zlahka“ kaj zaslužiti, povsod naj bi bil voditelj duhovnik, kajti on zna po ligurjanski moraliki vedno ukreniti prav, lajik je pa navezan le na svojo — vest!

Kaj vsposablja človeka za vodstvo, za razpravljanje javnih vprašanj? Znanost in skušnjava. In temeljiteje in višje se je kdo izobrazil in teoretično izomikal, tim lažje mu je javno življenje razmotrivati.

S tem se strinjamo deloma tudi mi, toda gola teorija vražje malo pomaga. Ta je kakor matematiška formula, katero pove učeneec na pamet, ali je ne zna vprorabiti v nalogi. Ljudskemu voditelju je treba tudi prakse, te pa ne prinese iz sole ne mladi učitelji in tudi kaplani ne, ampak si jo morajo šele pridobiti.

Ali pa ima učitelj potrebno znanje? Kaka je njegova učenost? „Zamorski list“ se prav patetično vprašuje in tudi sam odgovarja:

„Iz ljudske sole je morda prisel na učiteljsko pripravnico in potem, ko je tu v starih letih obletel (nov izraz!) vse mogoče vede, kakor verstvo, zgodovino, matematiko, fiziko, naravoslovje, vzgojeslovje, risanje, petje, godbo itd., naredi zrelostni izpit — in vsposobljen je za učitelja.“

Čudno se zdi temu dopisniku, da pridejo dečki iz ljudske sole na učiteljske. Res so slučaji, toda večina so to otroci učiteljev, ki jih zaradi slabih gmočnih razmer očetje poučujejo doma, da lahko napravijo izpit. Sicer je pa večina mlajših učiteljev, ki so dovršili tudi nekaj gimnazijskih razredov. V ostalem pa mora dovršiti vsaki učitelj zrelostni izpit, pri katerem se zahteva vsaj toliko praktičnega znanja kakor po drugih srednjih solah! Kaj pa tudi koristi ljudstvu, ako znate na pamet vsega Homerja, pa ne razločite boba od fižola. Mislim, da se razumemo.

Poglejmo pa, koliko je duhovnikov, ki so dovršili maturo. Bore malo! Saj bi bila semenišča še bolj prazna kot so, ko bi ne bilo te vražje mature. Tako pa je mnogemu slabicu na razpolago, ali biti več ali manj izgubljena eksistenca ali pa zatajiti mišljenje in iti v semenišče, v refugium peccatorum. Tam počakajo, da minejo štiri leta, obletē (da rabim njihov izraz) nekaj knjig, ki nimajo v življenju nikake vrednosti, in se navadijo

delati drugače kot jim velewa srce. Da se ne uče nič, je dokaz že to, da nihče ne „pade“, marveč da vsaki v starih letih „izdela“, česar bi ne bilo, ko bi se morali pripravljati kakor po drugih zavodih. Mladi ljudje se nauce le hliniti se, zatajiti svojo vest, biti orodje višjih, potem pa gredo „duše past“.

Učitelj ni poklican za vodstvo, kateremu je kos le možak globokega razuma in bogatega izkustva.

Gospod urednik „Zamorskega lista“, prosim, pojasnite vendar, kako definirate ta pojem „globok razum“. Zato pač ni treba, da nosi človek tonzuro na glavi in tudi ne, da bi bil študiral deveto solo na Vrhniki pod mostom. Kogar je narava nadarila in ta svoj prirodni dar vporablja, ima mogoče kot kmet lahko globlji razum nego marsikak župnik. Bogato izkustvo (tudi lepa beseda!) se pa dobi šele v praksi in ga mladi kaplanski tudi ne prinese v vreči iz semenišča. Saj jih imajo zaprte leta in leta po malih in velikih hišah, da vedó o življenju toliko, kot tič v kletki. Prisvojijo si le tuje, napačne nazore, in ko pridejo v življenje, postanejo — žrtve razmer.

Dijak-učiteljski pa se mora največkrat že spočetka svojih studij boriti za obstanek, izpoznava svet in zgodaj dozori ter si vsvari načela. Zato pa učiteljstvu nikakor ne morete očitati plitvosti, zakaj tudi sami niste zajemali učenosti — z veliko žlico. Vem za slučaj, ko je nedavno rekel duhovnik v družbi, da je Balkan onkraj Jeruzalema. Tableau!

Najlepše pa je to, da učitelj ni neodvisen, ker visi nad njim Damoklejev meč — nadzornik. O sancta simplicitas, kaka domišljija! Pač je bilo nekda — v starih, boljših časih, ko je bil se „gospod tehant“ solski despot v okraju, da se je zgodilo kaj takega, kot sedaj na Dunaju, a sedaj ni na Goriskem učitelj več farovski tlačan in tudi ne proda prepričanja za skledico leče, tudi predstojnikom na ljubo ne! Res imamo želodec, a narodnemu učitelju je ljubše košček polente, obeljen z zavestjo, da ima neoma-deževano ime, nego pa pečenka, za katero proda stanovsko — čast.

Res je vlada z vami, a zato se slovenski učitelj ne straši ter se ne boji okrajnih glavarjev, ker je prisel iz naroda in dela za narod.

Vprašanje pa je, kaj hoče ljudstvo z nami?

Ljudstvo nam je še odtujeno. Nasprotniki delajo proti nam z vsemi sredstvi, in nobeno sredstvo jim ni prepadlo, nobeno čuvstvo presveto, da je ne bi profanirali. Za vzgled navedem pismo, ki ga je pisal duhovnik v gorah duhovniku in ki kaže, kako naklonjena je duhovščina narodnemu učiteljstvu. Pismo slove:

„Predragi!

Zadnjič sem tudi omenil, da mislita J. in M. svoji mesti menjati. Ako bi se to vresničilo, bilo bi zame slabo, zakaj J. bi vedno mešal in dregal naše vze itak žalostne raz-

mere na G. Mogoče, da ima naš M. tudi v tej stvari svojo roko. Ja bi rad na vsak način semkaj spravil. Pomisli, da je T. zvezana z županstvom na G. V T. je podžupan znani K. A. Ali bi se lepo ujemali J. M. K. proti farjem, saj drugega veselja ne poznajo. Radi tega bi Te prosil, delaj o vsaki priliki na to, zlasti ako Ti bode mogoče govoriti v torek z gosp. glavarjem v X., da preprečimo naprošeno premeščenje J. in M. Jaz se bom priporočil g. dekanu. Paziti moramo na vsak korak takih naprednjakov. Dobro za nas, da nam gre na roko g. glavar! itd. Tako bode vselej z nami Bog in sreča junaka, pa nikogar se bati.“

Tako piše duhovnik, ki je sam sebe proglasil za svetnika, rekoč, da je Bog naredil čudež po njegovih rokah. In motiv je zgolj politično nasprotje, kakor se razvidi iz pisma.

Seve izgubi učitelj vsled tega mnogo pri ljudeh, zakaj vedno je še mnogo ljudij, ki se bojé duhovnikov le zato, ker so božji namestniki, in se bojé, da ne bi bili pogubljeni, ako ne b. nuncia slepo slušali. Razsodno ljudstvo pa je spoznalo, kdo mu zeli dobro, kdo ga hoče rešiti črnih parasitov, in zato obrača hrbet črnuhom, kojim je mar le lastni trebuh. In pride trenotek, ko uvidi narod, da se jih mora rešiti! Ni dolgo od tega, ko so v nekem kraju župnika volilci kamenjali, „tega poklicanega voditelja naroda.“

Najbolj pa se zrcali umazana duša tonzuriranega člankarja v stavku, češ, dr. Tuma naj ne meni, da so goriski Slovenci neumne ovce, ki bodo s „krvavimi“ vinarji poviševali učiteljem plače.

Vi, ki izsesavate narod do mozga, ki ne daste miru, dokler ne zgine zadnji vinar v vašo bisago brez dna, dasi je morebiti krvav, vi, ki si redite tolste trebuhe s pečenko, dotim ginejo uboge ovce lakote, vi, ki človeka niti ne pokopljete, ako nima krvavih vinarjev, drznete se tako govoriti, drznete se jemati skromni poboljšek skromnim učiteljem? Ali se ne bojite, da ne stopi pred vas Kristus z bičem, da vas iztira iz svetih krajev, kjer bi se moral oznanjati mir, ljubezen, a kjer sejete namesto teh prepir in sovraštvo? Fejl!

Sicer se pa že oglašá razsodno ljudstvo, ker je spoznalo, kdo jih ima za neumne ovce. In vox populi vox Dei!

* * *

Farovski kramp „Primorski List“, katerega je rodila menda zgolj ljubezen do ljudstva in posebe do učiteljstva, pokaže, kedar le mogoče, svoje bodoče rogove ter skuša kakor kak razposajeni junec vporabiti vsako priliko, da bi se bál in klal. Zlasti je bojevit in navdušen, kedar gre proti učiteljstvu, o katerem ne ve, kako bi je bolj zmečkal in zlasal ter osramotil. Da je farska

Dalje v prilogi.)

»Pridiga! Pridiga! Došel je pridigar iz Mazovije! Poslušajte, pridigo!«

Na to se obrne k Danveldu.

»Gospod,« reče, »ko je cerkovnik s svojim zvonom prezogodaj zbudil grofa Rozenheima, zapovedal mu je grof, da mora pojesti vrv od zvona, in sicer od vozla do vozla; ta pridigar ima takisto vrv okrog vratu, torej zapovejte mu, naj jo pojé poprej nego dovrši svojo pridigo.«

Po teh besedah pogleda plašno komturja, ker ni bil gotov, ali se mu bo ta smejal, ali nemara celo zapové, da ga pretepó radi teh besed. Toda Križarji uljudni, pošteni in zelo pokorni, kadar se niso čutili dovolj močne, niso proti premaganim poznali nikake mere v napuhu, radi tega mu Danveld ni le pokimal z glavo v znamenje, da mu dopušča takšno roganje, marveč je še sam spregovoril tako surovo, da se je na licih nekaterih mladih pažetov zrknilo začudenje.

»Ne pritožuj se, da ti delamo sramoto,« reče, »kajti ako bi te tudi postavil za čuvaja psov, je vse-kako naš pasji čuvaj boljši nego vaš vitez!«

A norec, obodren po teh besedah, jame kričati.

»Prinesi čohalo ter počéši medveda, on pa ti v zahvalo za to počéše tvoje lase.«

Na to se tu pa tam začuje smeh, a za hrbtom Križarjev zakliče nekdo:

»Po letu pojdeš k jezeru kosit trsičje?«

»Ali pojdeš loviti rake na smrdljivo meso!« zakliče nekdo drugi.

Tretji pa doda:

»Sedaj pa lahko greš odganjat vrane od vislic. Ne bo se ti manjkalo dela.«

Tako so se oni rogali nekdanjemu svojemu nasprotniku, strašnemu Jurandu. Veselje je prevzelo vse

navzoče. Nekateri so se približali k jetniku ter so ga v obližju pozorno ogledovali, govoreči pri tem: »To je torej oni divji mrjasec iz Spihova, kateremu je naš komtur polomil zobe. Še se mu drži pena na ustih, rad bi nekoga ugriznil, toda ne more!«

Danveld in Križarji, ki so se hoteli kazati navzočim za sodnike, videči sedaj, da se je ta reč drugače obrnila, so se tudi pomešali med one, ki so Juranda obkoljevali. Staremu Siegfriedu iz Insburka to ni bilo po godu, toda sam komtur mu je dejal: »Ne hudujte se, bomo imeli še več zabave!« In jeli so tudi oni ogledovati Juranda, kar je bil zelo redek slučaj, ker je vsak križarski vitez ali »kneht,« ki ga je poprej videl tako blizu, navadno zaprl oči za zmerom. Nekateri so klicali: »Širokopleč je, dasi ima kožuh pod vrečo! Mogli bi ga omotati s slamo in ga voditi po sejmihi!« Drugi so jeli zahtevati piva, da bi bilo še bolj veselo.

In zares so zažvenketali v veži polni kovinasti vrči, in temna dvorana se je uapolnila z vonjavo pene, ki je silila izpod pokrovov. Razveseljeni komtur je dejal: »Tako je prav! Naj si on nikakor ne misli, da je njegova sramota nekaj velikega!« Na to so se mu jeli znovič bližati in trkajoči ga z vrči v brado, so klicali: »Gotovo bi rad pil tudi ti, mazurski rilec!« Drugi so si zopet vliвали pivo na dlan in prskali mu ga v oči. Jurand je stal med njimi ves potr in ponižan; končno pa je pristopil k staremu Siegfriedu in očividno čuteč, da dalje ne bo mogel vzdržati, zakričal tako glasno, da je prevpil ves trušč v dvorani:

»Radi ran Kristusovih in pri izveličanju vaših duš, dajte mi mojega otroka, kakor ste mi obljubili.«

Hotel je prijeti staroga komturja za roko, toda ta se mu umakne in reče:

»Proč, suženj! Kaj hočeš?«

»Izpustil sem iz ječe de Bergova ter prišel sam, ker ste mi obljubili, da mi daste za to moje dete, ki ga imate tukaj.«

»Kdo ti je obljubil?« vpraša ga Danveld.

»Na vest in vero, ti, komtur!

»Ali imaš priče? Toda čemu je treba tu prič, ako je bilo to oprto na čast in pošteno besedo?«

»Na tvojo čast in na čast reda!« zakliče Jurand.

»Radi tega tudi dobiš svojo hčer!« odvrne mu Danveld.

Na to se obrne k navzočim in reče:

»Vse to, kar ga je tu doletelo, je le nedolžna igrača proti meri njegovih prestopkov in zločinov. Ker pa smo mu obljubili hčerko, ako pride sam, da se pred nami poniža, in ker beseda Križarja ne sme biti prelomljena, kakor bi bila to beseda božja, radi tega podarimo prostost oni deklini, katero smo otehi razbojnikom, in po vzgledni pokori za svoje grehe, doprinešene proti našemu redu, dovolimo tudi njemu, da se vrne domu.«

Mnogi so se začudili tem besedam, ker so vedeli, da je Danveld že dolgo gojil mržnjo do Juranda, ter takšne prijenljivosti niso pričakovali. Stari Siegfried, kakor tudi Rotgier in brat Gotfried, čudno pogledajo Danvelda, on pa se je delal, kakor bi tega ne videli, in rekel:

»Hčerko ti odpošljemo, spremljano od straže, ti pa ostaneš tukaj, dokler se straža ne vrne in dokler ne plašaš odkupnine.«

Jurand sam je bil osupnen, kajti že se je bil odrekel nadeje, da bi bila njegova žrtev Danuši v prospeh. Radi tega je hvaležno pogledal Danvelda in dejal:

»Bog ti povrni, komtur!«

»Spoznaš Kristusove viteze!« reče Danveld.

benda, ki je zbrana okoli tega med neumnimi najbolj neumnega lista, nestvarna in vsakemu napredku nasprotna, je pač znano, ali da je učitelstvu tako sovražna, tega do zdaj marsikateri učitelj ni veroval. — V 6. stev. tega lista je neki obrti lažnjivac sumničel, da hoče učitelstvo postati voditelj naroda. To si je brbljavi člankar izmislil sam, prav kakor to delajo opravičljive in lepe farovske ljubice, katere ne vedo, kako ubijati čas. Morda mu je pa tudi težko, da se ljudstvo ne da več tako rado voditi duhovniku kakor nekdanj — za nos!

Ko je tako napravil eno laž, se vsede učeni pismouk na sodni stol in preiskuje učitelja obisti in ves drob ter najde, da učitelj sploh nima nikakega znanja, omike in podlage! — Stara pesem je to naših zeganec, kateri poleg drugega učiteljem najraje očitajo neznanje. Kedo so pa ti modrijani, naši farovski gospodje!

Človek bi mislil, da so posebej znanje, da so prvoborniki in nositelji vede, da so znanje in pouka. Tako bi mislil in se več človek, ako bi jih sodil po njih nastopu in osebnosti, ako pa dejansko prevdari to farsko učenost, dobi tako uboštvo in revo, tako zadojenost, kakor najtemnejša decembarska noč. Le plašč vere, katerega povsod zlorabljajo, jim umetno zagrinja to veliko nagoto neznanja, kamelske neokretnosti in osebnosti. In kedo se hoče rogati neznanju učitelja; ali morda en duhovnik in somišljenik „Prim. Lista“, t. j. lista, katerega obstanek je odvisen edino le od grozovite neumnosti naročnikov in katere je z znanjem in vedo toliko v sorodu kolikor tema s svetlobo? Kako bo dalje zagovarjal znanje in vedo žegnani člankar omenj. lista, ko vendar je jasno ko beli dan, da se njemu in njegovemu stanu ne bo več tako rajsko godilo, ko med ljudstvom vzklije in vznikne znanje in zavednost. Pobožni člankar se zgraža nad nevednostjo drugih (učiteljev), a ne ve, da en in večina njegovega stanu ima tako rdeča lica, zalito telo itd. ie vsled ljudske nevednosti.

Sicer pa poglejmo, kaj so se naučili gg. duhovniki. Imajo gimnazijo (ali pa ne), skozi katero so se nekoji s silo zlekli in le zato, da so se potem vpisali v semenišče. In v tem obstoji vse tisto veliko znanje. Kajti kar se v semenišču uči, to pač menda ne boste trdili, da spada k znanju! Tega pač tudi sami ne verujete. Sploh pa je notorično, da naši klerikalni katoliki so nasprotni vsakemu pravemu napredku in vedi. — Ako si naš duhovnik tudi nekaj teorij v soli nabere, zneumnijo ga potem v semenišču, da se moramo prav res čuditi divni prifrknosti mladih „klerikov“, ki stopijo v življenje. Sicer pa, z malimi izjemami, gre v semenišče najslabši material. In ti naj bi potem vodili naš narod, ko so sami vzgoje in naukov bolj potrebni nego vsak priprost kmet! Pač so na Kranjskem taki petelinji prišli za vajeti gospodarske organizacije, a

so jo tako zavozili, da na vseh koncih in krajih ista poka in se pogreza, a varani lehkoverni kmet se praska za ušesi ter preklinja vse duhovnike vprek ter njih „učenost“ in „skusenost“. Učitelj ne želi biti „voditelj“, ampak želi biti učitelj v pravem pomenu besede, hoče se boriti za luč svobode, napredka in resnice ter preganjati temo nevednosti med ljudstvom, ki mu provzroča največ gorja in škode. Pri tem svojem koristnem delu seveda pride v navskrižje z vami, obrtiti in zegnami glavami. A vi potem zaženete krik, ker se bojite, da bi ljudstvo prezgodaj ali sploh kedaj spregledalo in se borilo ne le za vaše ampak i za svoje pravice. Bojite se po domače rečeno — za bisago! Pa hajdi potem v „Prim. List“ s pamfletom, kakoršnji je bil v 6. št. istega. Toda učitelstvo se pri svojem trdem delu tudi takih kovarnih naklepov ne zboji. Pripravljeno vam je vedno in na celem črti odgovarjati. Kakor boste v gozd kričali, take odmeve boste od tam dobivali. Na svidenje!

* * *

„Učitelji poklicani voditelji naroda?“ Ne bodem preiskoval, je-li so učitelji sposobni ali nesposobni voditelji naroda, ampak odgovoriti hočem na sledeči stavek: „Znak današnje učiteljske izobrazbe je plitvost, po kateri si naberejo sicer marsikaj gradiva, toda vglobijo se ne v nobeno vedo, ampak ostanejo le na gladkem površju.“ Primerjajmo sedaj pa izobrazbo g. nunciev. V katere vede se vglobijo oni? Na gimnaziji obleté tudi oni vse znanosti a nobene s temeljitostjo. Za to je še-le vseučilišče. No, morda se vglobijo v kako vedo v semenišču? Tudi ne, teologija, po trditvi učnjako, ni nikaka veda. V katero vedo se torej bolj vglobijo nego učitelji. Morda v moralo Alf. Liguorja? Latinsčine, katero se uče okroglih 12 let, je niti ne znajo. Nekateri ne morejo v tem jeziku niti kratkega lista sestaviti, ker se bojé pogreškov. Iz grščine znajo samo še alfabet, še v tem se zaleté. Druge predmete že itak pozabijo. Nekateri duhovniki po vaseh ne znajo niti materinega jezika več. Imam koncept (v slovenščini) nekakega župnika z izpitom, ki je napravil na ene strani pole nič manj nego 25 kozlov. V čem so torej strokovnjaki? Odgovor je lahek: v klerikalni politiki in konsumarstvu. Seveda, goski Ferjančič, Drozd, Perinčič, Fridolin, „Hetzkaplane“ itd., to so možje „glbokega razuma in bogatega izkustva“, kaj ne da? V katere vede so se vglobili ti možje? Sad katerega časopisja so njih dejanja?

Za častne izjeme se ne brigam, kakor tudine trdim, da so učitelji sami učenjaki, primerjal sem le izobrazbo. Ako bi imeli učitelji toliko prostega časa na razpolago kakor nunci, bi ga gotovo bolj vestno in boljše uporabili za lastno izobrazbo. Slomskarji morajo biti res

ponosni na svoje ožje prijatelje, ki jih pitajo s plitvostjo. Ne črnite in obrekujte drugih, da postavljate sebe v svetlo luč, ampak vaša dejanja naj pokažejo, ako ste res edino-le vi sposobni voditelji naroda!

Domače in razne novice.

Osebnost. — Na mesto, pok. g. Antona Bajca je imenoval kuratorij obrtne nadaljevalne šole za zidarje v Renčah definitivnim voditeljem na tej šoli gosp. Rudolfa Vižintina, učitelja tamkaj, in drugim učiteljem gosp. Urha Pavlico.

Okrajnim glavarjem na Nižje-Avstrijskem je imenovan g. Filip baron Winkler, sin bivšega dež. predsednika kranjskega, g. barona Winklerja.

Poroki. Danes se je poročila g. na Marija Komac, učiteljica v Korte v Istri, z g. Franom Orel, učiteljem istotam. — Dne 10. t. m. se je poročil g. Domicijan Huber, veleposestnik in gostilničar v Boveu, z g. čno Marijo Vellusig. Čestitamo.

Prof. Matko Mandič je slavil dne 1. t. m. 20 letnico, odkar je prevzel uredništvo „Naše Sloge“. Dolga doba v težkem časnikarskem delu, h kateri pa naj se pridruži še mnogo let!

Odlikovanje. — Pisarniški ravnatelj pri deželni sodnji v Trstu, Anton Koren, je dobil povodom svojega naprošenega umirovljenja naslov cesarskega svetnika.

Nišnostno pritožbo proti razsodbi v stvari dr. Rojca vloži tožitelj dr. H. Tuma, in tako utegnemo priti do druge obravnave, na katero naj se dr. Rojce dobro pripravi.

Umrli je v Sezani preč. g. Edvard Legat, c. in kr. upokojeni dvorni kaplan in konzistorijalni svetnik. Služboval je svoj čas v Povirju, potem pa v c. in kr. kobilarni v Lipici. Pokojnik je bil dobro poznat po Krasu in Trstu.

Prva vipavska mlekarica. — Jutri ob 3. pop. se bode vršil v Črnicah shod, na katerem se bo posvetovalo o ustanovitvi mlekarske zadruge. Na shodu bode govoril kmetijski potovalni učitelj g. A. Strekelj o pomenu in razvoju mlekarskih zdrugeter o ravnanju z mlekom. Vstop k shodu je vsakemu dovoljen.

Možki in ženski zbor pevskega in glasbenega društva priredita pevski in plesni venček v sredo dne 18. t. m. v prostorih hotela „Central“. Svirala bo vojaška godba. Ob prestankih petje možkih in mešanih zborov. Začetek ob 8½ zvečer. Želi se promenadna obleka. Kostumi so dovoljeni. Maskam je dovoljen vstop le proti izkaznici. Kotiljon bode pri plesu za dame. Kotiljoni bodo na razpolago v dvorani. Vstop je dovoljen le vabljencem in po njih upeljanim gostom. Vstopnina 1 krono.

Plesne vaje pri „Sokolu“. — Z ozirrom na to, da priredi dne 18. t. m. možki in ženski zbor pevskega in glasb. društva v Gorici plesni venček v Dreherjevi dvorani in

se bo na pustni torek priredila velika „Sokolka maskerada“ v čitalničnih prostorih, opusti goriški „Sokol“ malo maskerado, ki bi se letos imela vršiti dne 22. t. m. Zato pa se bode vršila jutri zvečer ob 8½ z vstopnino 50 v običajna plesna vaja, ki naj bi kot zadnja nekako nadomestila malo maskerado.

Ker so zadnje plesno vajo obiskali bratje „Sokol“ kakor tudi povabljeni in go-spice v lepem številu ter so obilne maske v podobi hudomušnih skrateljnov in samozavestnih domin i. dr. v marsikom izvabile radovednost, pričakovati je, da bode ta naša zadnja plesna vaja prav zabavna in prijetna. Na zdar!

Ples „slovenskega bralnega in podpornega društva“ dne 2. t. m. se je spc-nesel tudi v gmotnem oziru precej povoljno. Dohodkov je bilo K 265.40, stroškov pa K 240.90; čisti prebitek v znesku K 24.50 pripade domačemu bolniškemu zalogu. Vstopnino so preplačali naslednji gospodje: N. N. 10 K, dr. Drag. Treo 10 K, Zajec Vekoslav 10 K, A. Gabršček 8 K, prof. Ferd. Seidl 5 K. Ker se plesa niso mogli udeležiti, so poslali društvu naslednji gospodje: dvorni svetnik in okrajni glavar grof Attems K 4, Andrej baron Winkler 10 K, Ivan Hausner 10 K, sin, svetnik Ivan Golja 10 K. Vsem gospodom darovalcem izreka odbor svojo najiskrenejšo zahvalo, enako tudi vsem udeležencem delavskega plesa, ki so pripomogli, da se je ples tako povoljno sponesel.

Dogodki v Riemanjli. — Dne 4. t. m. je prišel k vaškemu načelniku v Riemanje — ali „komod“, brez puške — zapovednik orožnikov v Boljuncu. Prinesel je s seboj neki listič. Orožnik je odvil listič na enem robu tako, da je bilo videti pisavo in je menil, da je to pisava vaškega glavarja. Na določno izjavo poslednjega, da to ni njegova pisava, je orožnik trikrat ponovil zatrdilo, da pisava je vaškega župana Berdona! Potem je orožnik pokazal poslednjemu neki drugi listič in je menil: To je vendar vaša pisava, ki pa je vjema z ono drugo! Vaški načelnik je zatrdil vnovič in odločno, da ni ta ni ona pisava ni od njegove roke. Ko torej ni mogel orožnik tu nič doznati, je odšel mirno v krmo g. Ku-
a, kamor je dal pozvati vaščane. Čez dan se je ponovilo slično izjavljanje, češ, da on (Žafran) mora poznati to pisavo. Od Žafrana je seveda orožnik izvedel približno istotoliko kakor poprej od vojaškega načelnika. Kaže torej, da hoče politična oblast kurirati rímanjsko — bolezen po receptu: Kdo to piše?! Le škoda, da je ta recept že mnogokrat temeljito zgrešil svoj namen in je čisto blamiral — zdravnika!

Dne 6. t. m. sta se vozila iz Boršta v Trst g. okrajni glavar iz Kopra in bivši kapelan v Vatoljah in — sedaj imenovani za Riemanje. Ne treba praviti, kam ju je vodila pot. Eden jo je ubral proti namestništvu,

Čez trenutek reče Jurand:

»Veliko je njegovo usmiljenje! Dolgo že svojega otroka nisem videl, torej dovoli, da vidim deklico in jo blagoslovim.«

»Prav, toda to se zgodi pred vsemi tu navzočimi, da bodo oni priče naše vere in ljubezni.«

Po teh besedah zapove najbližjemu pažetu, naj pripelje Danušo, sam pa stopi k de Löveju, Rotgieru in Gotfriedu ter se jame z njimi živo razgovarjati.

»Jaz ti ne nasprotujem, dasi poprej to ni bil tvoj namen,« reče stari Siegfried.

Toda vročekrvni Rotgier, znan po svoji hrabrosti in okrutnosti, reče:

»Kako to? Mar hočeš spustiti ne le devo, marveč tudi tega zlodjevega psa, da nas bo še znovič grizel?«

»Ne bo nas več grizel!« omeni Gotfried.

»Ej, on plača odkupnino!« odvrne Danveld.

»Ako bi tudi dal vse, saj on v enem letu dvakrat toliko zapleni!«

»Gledé deklice vam ne nasprotujem,« ponovi Siegfried, »toda vsled tega volka se bodo potem še pogostoma jokale naše ovčice.«

»A naša mož-beseda?« vpraša smeje se Danveld.

»Poprej si govoril drugače...«

Danveld pomigne z rameni.

»Imeli ste še le nekoliko zabave, imeli je boste še več.«

Drugi so znovič obkoljili Juranda in pod vtisom slave, ki je po Danveldovem blagem postopanju padla na vse Križarje, jamejo mu govoriti v oči:

»Nú, štempihar,« reče mu kapitan grajskih strelcev, »ali bi postopali tvoji paganski bratje tako blago z našimi vitezi?«

»Mar ti nisi pil našo kri?«

»A mi tebi dajemo kruh za kamen!«

Toda Jurand se že ni več zmenil ni za roganje niti za preziranje, ki je zvenelo iz njihovih besed; srce mu je močno vtirpalo, a na trepalnice se je nabirala vlaga. Mislil je na to, da čez malo časa zagleda Danušo, in da jo zagleda le vsled njihove milosti, radi tega jih je nekako spokorno gledal in končno rekel:

»Resnica, resnica! Bil sem vam strašen... toda izdajstva nisem poznal!«

Med tem se začuje nakrat na drugem koncu dvorane klic: »Deklico peljejo!« V dvorani je takoj nastala tišina. Vojaki se mahoma vstopijo na obe strani, kajti nikdo njih ni videl še doslej Jurandove hčerke, a večina ni niti vedela, da se nahaja ona v gradu, kajti Danveld je izvrševal svoja dela tajno, a oni, ki so vedeli vse to, jeli so sedaj šepetati o njeni nenavadni lepoti. Radi tega so se oči vseh obrnile proti vratom, skozi katera bi imela priti.

Med tem se ondi najpoprej pojavi paže, za njim vsem dobro znana služabnica reda, za njo pa je korakala deklica v beli obleki, z razpletenimi lasmi, zvezanimi s trakom na čelu.

Nakrat pa se jame razlegati po dvorani grozen smeh. Jurand, ki je bil v prvem trenutku priskočil k oni deklici, se je naglo umaknil, zbledel kakor platno, zroč ves osupnen na koničasto glavo, na zamodrela usta in na bedaste oči one revne deklice, katero so mu ponujali namesto Danuše.

»To ni moja hči!« zakliče z drhtečim glasom.

»Ni tvoja hči?« zakliče Danveld. »Pri svetem Liboriju iz Paderborna! Mi torej razbojnikom nismo otehi tvoje hčerke, ali pa jo je kak čarovnik spremenil, kajti katere druge nimamo v Ščitnem!«

Stari Siegfried, Rotgier in Gotfried so pogledali drug drugega, čudeči se Danveldovi zvitosti, toda

nikdo o njih ni imel časa spregovoriti, kajti Jurand je zaklical z groznim glasom:

»Ona je v Ščitnem! Slišal sem jo peti! Slišal sem glas svojega otroka.«

Danveld se obrne k navzočim ter reče mirno in s povdarkom:

»Pozivam vas vse za priče, zlasti še tebe, Siegfried iz Insburka ter vaju, pobožna brata Rotgier in Gotfried, da mu po dani obljubi ponujamo deklo, o katerem so nam razbojniki rekli, da je to hči Juranda iz Spihova. Ako to ni ona, nismo tega mi krivi, marveč je to volja našega Gospoda, ki nam je na ta način hotel dati Juranda v roke.«

Siegfried in dva mlajša brata pokimajo z glavo v znamenje, da čujejo in da bodo pričali ob času potrebe. Na to zopet pogledajo drug drugega, kajti tega je bilo nekoliko več nego so se mogli nadejati: vjeti Juranda, ne dati mu deklice, a na videz vsekako le ostati mož-beseda... Kdo drugi bi znal doprinesti kaj takega?«

Jurand pa se zgrudi na kolena ter jame rotiti Danvelda pri vseh svetinjah, kar jih je v Marburgu, pri prahu in glavi njegovih starišev in ga prositi, naj mu odda njegovega pravega otroka, naj ne postopa kakor lopov, izdajica in krivoprisežnik. V njegovem glasu je bilo toliko obupa in istine, da so si nekateri jeli domišljevati, da je to prevara, ali da je res nekak čarobnik spremenil dekličjo postavu.

»Bog gleda tvoje izdajstvo!« je zaklical Jurand. »Pri ranah našega Odrešenika, radi tvoje smrtno ure te prosim: vrni mi moje dete!«

Na to je vstal ter šel globoko pripognen k Danveldu, kakor bi mu hotel objeti kolena, a oči so se mu tako svetile kakor blaznemu, glas se mu je tresel od tuge, obupa, strahu in grožnje.

drugi proti skofiji. Mejpotoma sta se pogovarjala po nemški. Ker pa se v naši ljubi državi tu pa tam tudi po železnici vozi kdo, ki zna nemški, smo mogli mi nekaj malega doznati iz tega pogovora. G. glavar je rekel gosp. kapelanu, da mora čim prej priti v Ricmanje s svojim pohištvom. Gosp. kapelan je odgovoril, da morda v torek, v sredo pa gotovo! Gospod glavar je vprašal g. kapelana, da-li pozna kapelana dra. Požarja? Odgovor je bil, da ga pozna in da sta si prijatelja. Na to je sledil — dobrohotni nasvet glavarjev, naj g. kapelan ne prijateljuje več z drom. Požarjem. No, gospod kapelan je menil, da bo nasprotnik Požarjev, kar se dostaje cerkvenih stvari, osebni prijatelj da mu ostane!

Cerki v Ricmanjih in Logu sti se vedno zaprti in zvoniki zaklenjeni.

V torek je prišel v Ricmanje novi latinski kapelan Krančič in je zopet zvonilo. Cerkovnika in ministranta je privedel — iz previdnosti — g. kapelan seboj.

C. kr. okrajno glavarstvo v Kopru je doposlalo mnogim Ricmanjem nastopni odlok: Gospej N. N. v Ricmanjih.

C. kr. okrajno glavarstvo ne more sprejeti Vase protokolarne izjave od 28. 1. t. l. zadevajoče Váš izstop iz rimsko katoliške cerkve pri istočasnim pristopom v grško-katoliško cerkev v smislu odstavka 6 zakona od 25. maja 1868 drž. zak. št. 49. ker se razvidi iz navedene izjave, da Vam niso znane razlike med rimsko katoliško in grško-katoliški obred in ker se ne more radi tega meniti, da ste izbrali novi obred iz lastnega prepričanja, kakor to zahteva odstavek 4. omenjenega zakona.

Opravičeno je temveč mnenje, da ste oddala omenjeno izjavo v nemoralnem dušnem in čustvenem stanju (§ 4. ministerjalne naredbe od 18. januarja 1869. drž. zak. št. 13.) kateri je nasledek že dolgo časa trajajočih in zapeljajočih agitacij in podžiganj za pristop.

Omenjena Vaša izjava izstopa nima toraj nobene pravne moči.

Proti tej razsodbi Vam je prosto uložiti utok na c. kr. namestništvo v Trstu potom tega c. kr. okrajnega glavarstva, v teku 14. dni po dnevu uročitve.

C. k. namestniški svetnik
Schaffenhauer.

Čitatelje prosimo, naj čitajo, naj razmislijo, in popraševali se bodo z nami vred: Kje smo?! Ali smo še v Avstriji, ali smo v kakem — vilajetu?!

O lepem zgledu. — „Prim. List“ zahteva v nadaljnjem članku o učiteljih poklicanih voditeljih naroda?! — lep zgled, kateri morajo dajati ljudstvu. Ne bomo tukaj preiskovali, koliko je med učitelji takih, ki bi bili potrebni sveta o dobrem zgledu, še na Slomskarje ne mislimo, ali reči pa moramo, da so bili tisti dosedanji napadi na učitelje, po katerih slovi „Prim. L.“, do malega grde laži in zvitarje; kajti „Prim. List“

je pripravljen napasti vsakega učitelja, o katerem le slutiti, da ni udan slepo farovski gospodom, ako mu kaže, napasti ga. Kaj pomaga, ako daje učitelj še tako lep zgled, ko pa naša politikujoča duhovščina sistematično bujska in šuva ljudstvo proti njemu v celi javnosti. O lepem zgledu je lahko govoriti, in najraje govorijo o tem oni, ki sami ne dajejo nikakega lepega zgleda. Ali hočemo zopet pogreti tiste britke povesti o pijanostih po farovžih in izven njih, o kuharicah in zapeljanih dekletih, o raznih računih itd., torej o rečeh, ki kažejo jasno, da razni gg. nunci ne dajejo dobrega zgleda? Ne, ne storimo danes tega, marveč rečemo: Ne iščite pezdirlja v očesu svojega bližnjega, dokler imate v svojem bruno!

Vlada podpirateljica klerikalizma v naši deželi. — Že večkrat smo povdarjali, da vlada v naši deželi gre klerikalcem na roko na celi črti, in sicer klerikalcem obeh narodnostij. Pred kratkim se je to zopet pokazalo v jako čudni ali jako znameniti luči. V pomoč Furlaniji, katera je bila lani izredno poškodovana po toči, sta dali znatne prispevke vlada in dežela, kakor smo poročali. Sedaj je šlo za to, kakim potom se razdeli pomoč v denarju in v žitu. Na posvetovanju v Gradišču so furlanski župani s čudom izvedeli, da je poverila vlada, ne da bi kdo kaj vedel za to v javnosti, razdeljevanje žita Faiduttijevi „Federazione Cattolica delle casse rurali“. Vlada je s tem popolnoma prezrla župane ter druge faktorje, ki bili poklicani deleziti se pri razdelitvi podpor Furlanom, ter je ustregla kar tako prostu Faiduttiju, ki je gotovo sam poprosil pri vladi, naj da razdelitev žita njemu v roke. V laskem liberalnem taborju je nastal radi tega, umevno, vihar, ki pa g. prosta, kolikor ga poznamo, presneto malo briga. On ni nikdar v zadregi. V Gradišču na posvetovanju je predlagal, naj se izreče ministerskemu predsedniku hvala za tako pomoč brzojavnim potom. Drž. poslanec Antonelli je povedal, da je to že on storil. Ali Faidutti, ki ni hotel ostati na cedilu, je hitro predlagal zahvalo cesarju, ki je bila seveda sprejeta. Liberalni Lahi pihajo jeze, ali Faidutti bo pa le delil žito Furlanom, in ljudstvo bo gledalo v njem odrešenika iz bede, kar mu pride prav pri volitvah!

Glede deželne podpore, namenjene Furlanom, je bil sklical dež. glavar furlanske župane v Gorico, da se pogovorijo, kako jo razdeliti. Prišli so vsi, in dogovorili so se med seboj baje jako prijateljsko, na kak način in po koliko se izplača podpora.

Tu pa Faiduttija ni bilo poleg. On je že dosegel s pomočjo vlade, kar je hotel, za taka zborovanja, proteste in ogorčenja radi prepustitve razdeljevanja žita njegovemu društvu pa se ne meni; on piska na to. Z lepo besedo pri razdelitvi podpore odnese ves vihar iz prsi furlanskih županov, kateri so jim vcepili za hip Pajerjevci!

Faidutti, ta zna, in vlada ga podpira, in njemu na ljubo prezre župane, dež. gla-

varja in kogar hočete, ker jej je na tem, vsavariti v naši deželi močno klerikalno stranko iz obeh narodnostij, da se bo tim lozje „vladalo to dobro ljudstvo“. Bajonet in blagoslovljena roka — pod temi znamenji naj bi živeli tudi v naši obmejni deželi! In reakcija proti takemu početju? Koliko je je sploh?! Moramo reči, da presneto malo ali nič.

Kdo je ta Giuseppe Vinci? — Dne 8. t. m. je imela laška „irredenta“ svoj dan v Milanu. Proslavljali so obletnico protiaustrijske vstrje v Milanu dne 3. febr. 1853. Udeležili so se demonstracij tudi odposlanci iz „neodrešenih dežel“. Da ni bilo brez plamtečih govorov, je umevno samo po sebi. Med raznimi govorniki je nastopil tudi Gorican Giuseppe Vinci. Giuseppe? — Kdo je ta Giuseppe Vinci? — Mi sicer ne stikamo za takimi rečmi, ali gledé na naš posebni položaj v naši deželi, je pa vendar vredno pribiti, da je govoril dne 8. t. m. na nekako protiaustrijski slavnosti v Milanu tudi Gorican Giuseppe Vinci!

Poročno obhajanje. — V četrtek je sedel na zatožni klopi Josip Baiz iz Romansa, rojen l. 1830, obtožen nenravnih dejanj nad neko deklico. Obsojen je bil na 8 mesecev trde ječe s postom vsaki mesec.

Včeraj se je imela vršiti tiskona pravda treh Ajelcev proti Jos. Pontonu, pa so se stranke poravnale.

Odbor učiteljskega društva za gorški okraj je sestavljal v seji v četrtek na panflet v „Prim. Listu“ primeren odgovor, kateri priobčimo v prihodnji številki.

Samomer vojaka. — V sredo dopoldne se je ustrelil v tukajšnji vojašnici pešpolka št. 47. na Travniku četovodja Schober, star 24 let. Ustrelil se je s puško v srce ter ostal takoj mrtev. Pustil je pismo, v katerem pravi, da ga je spravila v smrt neozdravljiva bolezen, ki ga je vedno mučila.

Prodaja živinske soli. — C. kr. kmetijsko društvo v Gorici razglašá: V društveni blagajnici tega c. kr. kmetijskega društva v Gorici (Šolska ulica št. 3) se prodaja živinska sol v žaklijah

od 100 kg po kron 7.60

50 „ „ 3.90

proti plačilu v gotovem denarju.

Društvo za podporo rokodelcev v Ajdovščini bode imelo v nedeljo 15. t. m. svoj letni občni zbor ob 3. uri popoldne z običajnim dnevnim redom.

Tamburaško društvo „Danica“ v Šturijah priredi v nedeljo 15. t. m. svoj plesni venček in ne na pustno nedeljo, kakor je bilo objavljeno. Isti dan bo sodelovalo pri veselici pevskega društva „Lipa“ na Slapu.

Iz Idrskega. — V nedeljo dne 15. t. m. priredi „Bralno društvo“ v Idrskem plesno veselico. Ker je namenjen čisti dobiček društvenim namenom, se pričakuje obilne vdeležbe. —

Mejnarodna panorama. — Nov program od dne 15. do 21. t. m. je veleznimiva burska vojna.

Drobiz. — 12 letnega Ant. Znidarsica iz ulice Kotevija je ugriznil neki pes na Travniku v desno nogo. — V četrtek so aretirali ubogo starko Ano Mravlakovo iz St. Jurija pri Celju, ki je brez vseh sredstev ter ne vedé kam se dhati, hodila po mestnih ulicah; ima že 73 let. — V tukajšnji bolnišnici so sprejeli 37 letnega Vincenca Kastešana iz Fare, katerega je ranil nevarno brat njegove žene, ker jo je ostel, češ, da noče bivati z njim skupaj. — 27 letnemu Ant. Komavliju iz Pevme je padlo težko železo pri delu na mostu pri Barki na desno nogo, katero mu je zdrobilo. Prenesli so ga v cuk. bolnišnico. — Nenadoma je umrl neki Iv. Quain, 30 let star, mizar. Pil je cel dan žganje, da so ga morali spraviti v posteljo. Zaspal je takoj, ali zbudil se ni več.

Tatvina. — Tatvine so dandanašnji v Gorici na dnevnem in nočnem redu. Delavcu Fr. Mijlhu v ulici Cipressi je bila ukradena suknja, bratu njegovemu pa 5 K, katere je imel v obleki. — V tobakarni Fr. Belingerja so ukradli okoli 6 K denarja, suknjo in škaflijo „sultan“-smočič. — Duhovniku Karlu Perrešcu v ulici Sv. Petra je bilo ukradenih več rečij: obleke, obuvala, suknje itd. Eno suknjo tega duhovnika in suknjo Belingerjevo so našli potem na Rojicah vse zmečkani. — Na Kornu so aretirali 21 letno Terezo Laharnarjevo, ker je ukradla zapestnico v vrednosti 240 K svojemu gospodarju. — Kuharica Jos. Gaier je naznanila policiji, da jej je ukradla nekaj obleke znana Giz. Emperger.

Praktikanta za trgovsko pisarno se sprejme takoj. Sprejme se tudi učenca za trgovino z usnjem. Ponudbe na upravnistvo.

Nova trgovina. — Usojaja si vljudno naznanjati, da otvoriva popolnoma novo urejeno trgovino manufakturnega blaga na Corsu Verdijevem in v Šolski ulici št. 5., vogal bivše okrožne sodnije.

Priporočujoč se za obilno obisk, zagotavlja solidno in točno poslužbo ter beleživa z odličnim spoštovanjem

Hedžet & Koritnik.

Razgled po svetu.

Državni zbor. (Dalje.) Zbornica je na to prešla v razpravo o zakonskem načrtu glede konverzije avstrijske rente. Tu gre namreč za to, da se obrestni avstr. rente, ki znašajo sedaj 4.2%, znižajo. Nekateri menijo, naj bi se te obrestni za sedaj znižale na 4%, s čemer bi država prihranila 7 milijonov kron na leto, drugi pa menijo, naj bi se obrestni znižale takoj na 3.5%. Ako bi se obrestni znižale takoj na 3.5%, bilo bi to ugodno za one dežele, ki so močno zadolžene, ker bi potem splošno padla obrestna mera vknjiženih posojil, na drugi strani bi pa bilo to neugodno za državo, ker bi večina sedanjih posestnikov obligacij ne bila zadovoljna z znižanjem obrestni in bi zahtevala, da se jim obligacije izplačuje v gotovini. Ker pa država nima

Ko je Danveld slišal, da ga on pred vsemi navzočimi dolži izdajstva in laži, je jel močno sopihati in jeza se mu je pojavila na licu nalik plamenu. Hoteč do dobrega ugonobiti nesrečneža, stopi k njemu, skloni se k njegovi ušesu ter mu zašepeta skozi stisneno zobe:

„Ako ti jo vrnem, vrnem ti jo s svojim pankertom.“

Toda v tem trenutku zarjove Jurand kakor tur, zgrabi z obema rokama Danvela ter ga dvigne kvišku. V dvorani se začuje presunljiv zlic: „Prizanesi!“ toda v tem hipu pade komturjevo telo tako močno ob kameniti tlak, da so možgani iz razbite lobanje Danvelove onesnažili Siegfrieda in Rotgiera, ki sta stala v bližini.

Jurand skoči k najbližnji steni, na kateri je viselo orožje, zgrabi velik dvoročni meč ter plane kakor orkan nad osuple Nemce.

Bili so to ljudje, privajeni boju, klanju in krvi, vsekako pa jim je upadel pogum tako, da so se jeli umikati. Še le takrat, ko so se že otresli nekoliko prvega presenečenja, jeli so bežati na vso moč, kakor beže ovce pred volkom. V dvorani se je jel razlegati klic začudenja, topot človeških nog, ropot prevrženih miz, vpitje pažetov in rjovenje medveda, ki se je bil izmuznil iz rok grajskemu norcu ter se jel povspenjati na visoko okno med obupnim klicem po orožju, po ščitih, mečih in lokih. Končno se zalesketa orožje in množica svetlih mečev se zasveti pred Jurandom, toda on, ne zmeneč se za ničesar, plane kakor znorel na oborožene ljudi in prične se divji boj, podočen dokaj bolj klanju nego pravemu boju.

Mladi in vročokrvni brat Gotfried prvi zastopi Jurandu pot, toda ta mu nalik strelji odseče glavo ob enem z ramo in roko vred. Za njim padeta pod nje-

govo desnico kapitan grajskih strelecov, grajski oskrbnik von Bracht in Anglež Hugues, kateri, dasi ni vedel dobro, za kaj tu pojde, je imel sočutje z Jurandom in z njegovim trpljenjem ter segel po orožju še le tedaj, ko je Danveld že bil ubit. Drugi, videči strašno moč znorelega moža, so se združili v tolpo, da bi se mu skupoma postavili po robu; tu pa je nastalo klanje še večje, kajti Jurand, z naježenimi lasmi na glavi, ves polit s krvjo, z očmi divje švigajočimi semtertje, ves zasoplen je razgrajal, drvil in razbijal, grozno mahaje s svojim težkim mečem ter klestil po tej gosti tolpi, prevračaje ljudi na krvavi tlak, kakor prevrača vihra grmovje in drevje. In nastal je znovič trenutek splošnega strahu, ker se je zdelo, da hoče ta strašni Mazur sam pobiti vse te ljudi in da kakor velika jata psov brez pomoči strelecov ne more nadvladati divjega mrjasca, tako se tudi ti oboroženi Nemci ne morejo kosati z njegovo orjaško močjo, ker borba z njim je za nje zgolj smrt in pogin.

„Razidite se! Obkoljite ga! Udarite nanj od strani!“ zakliče stari Siegfried de Löve.

In ljudje so se razprašili po dvorani, kakor se razpraši krdelo vrabcev na polju, kadar se spusti nad nje ostrokljunast jastreb, toda niso ga mogli obkoljiti, kajti on ni iskal prostora za boljšo obrambo, marveč v svoji divji besnoti je drvil naokrog ob steni ter jih jel goniti. Kogar je dosegel, ta je poginil kakor od strele zadet. Sramota, obup, prevrjena nadeja — vse to se je spremenilo v grozno žejo po krvi ter podeseterilo njegovo že itak orjaško moč. S težkim mečem, za katerega so najmočnejši Križarji potrebovali obe roki, je mahal on z jedno roko kakor s peresom. On ni iskal življenja, ni iskal rešitve, ni iskal niti zmage, marveč je iskal zgolj osveto, in kakor ogenj ali kakor narasla reka slepo ugonoblja vse, kar jej pride na

pot, tako je tudi on, znorel in strašen, slepo ugonobljal, lomil, teptal in ugaševal življenje ljudi.

Niso ga mogli zaskočiti od strani, ker ga iz početka niso mogli doseči; vrhu tega so se vojaki bali približati se mu celo od zadaj, ker so vedeli, ako bi se obrnil, da jih ne bi rešila nobena človeška moč. Drugih se je zopet polastil strah pri misli, da bi se navadni človek s takšno presilo ne mogel bojevati, da imajo torej opraviti s človekom, kateremu pomagajo neke nadčloveške moči.

Med tem zbeži stari Siegfried in za njim brat Rotgier na galerijo, ki je bila narejena nad velikimi okni dvorane, in jameta klicati ostalim spodaj, naj se rešijo po njunem vzgledu. Oni so tudi kaj radi izpolnili povelje ter se gnetli med seboj na ozkem hodniku, želeči čim najpoprej dospeti kvišku, da se od zgoraj spoprimejo s štempiharjem, s katerim je bila spodaj vsaka borba nemogoča. Končno zapre poslednji vrata za seboj, in Jurand ostane spodaj sam. Iz galerije se jamejo razlegati klici radosti in zmagoslavja in takoj jarajo na viteza padati težke hrastove klopi železni držaji od bakelj. Jedna klop ga zadene na čelo ter mu zalije lice s krvjo. Ob enem se spodaj odpró velika vrata in iz galerije poklicani „knehti“ pridrvé s truščem v dvorano, oboroženi s sulicami, sekirami, z lok in pišcami ter z vsakovrstnim drugim orožjem, ki so ga v naglici zamogli dobiti v roke.

Razkačeni Jurand si otare z levo roko kri s čela, da mu ne bi mračila pogleda, na kar plane sam nad vso tolpo. In v dvorani se znovič začuje težko dihanje, žvenket železa, škripanje z zobmi in obupno stokanje ranjencev.

(Dalje pride.)

toliko gotovine na razpolago, morala bi se zateči k velikim bankam, katerim bi morala izplačati mnogo milijonov provizije in bi te banke, posebno Rothschildova skupina, imele o tem ogromne dobičke. Znižanje na 4% pa ne bi državi povzročalo nikakih stroškov, ker bi lastniki obligacij iste obdržali, čez kakih 6 let bi se potem obrestil zopet znižale na 3,75% in pozneje na 3,5%. Mladotški poslanec Fiedler je menil, da bi odobrenje tozadevnega načrta tako, kakor ga predlaga vlada, pomenilo izraz zaupnice vladi, katere zaupnice pa vlada ne zasluži. Z gospodarskega in političnega stališa pa da to predlogo z veseljem pozdravlja. Poslanec dr. Ploj je nasvetoval znižanje na 3,75%. Poslanec Kaftan je menil, naj bi se obrestna mera določila potem zakona, ker se mu vidi varno dajati vladi popolno svobodo. Finišni minister Böhm-Bawerk je v dolgem govoru pojasnjeval konverzijo in izjavil, da se je načrt za to konverzijo napravil po izgledu prejšnjih konverzij. Kar se tiče lastniških državnih rent, dejal je minister, da se stvim ni treba nič vznemirjati, ker jim bo svobodno zamenjati jih z denarjem ali pa s konvertiranimi rentami pod novimi pogoji. Poslanec Biankini je menil, da ne bi bilo dobro znižati obresti pod 4%, tudi krščanski socialist Axmann se je izjavil za 4%. Poljak Byk pa je menil, da se mu 4% obresti vidi previsoke, sicer pa da je zadovoljen s predlogo.

Med doslimi spisi se nahaja interpelacija poslanca Eisenkolba radi mobilizacije, ki se pripravlja v Srbiji in Bolgarski in radi nevarnosti, da se vsled nemirov v Macedoniji Avstro-Ogrska zaplete v vojno. Interpelantje trde, da je opravičen sum, da je ustajo, katere se je bati v Macedoniji, podnetila in da jo neli Avstro-Ogrska in sicer z jezuiti povezano poljsko plemstvo z ministrom za znanje svari, grofom Goluchovskim na čelu. Namen tej akciji da je razširjenje staropolskega plemstva in gospodstva jezuitov od Baltiskega do Črnega morja. Ako je Avstro-Ogrska izposlovala pri Ruski, da ta poslednja nekaj časa sem grozi Turčiji z nasilnim umesavanjem, ako se namerjene reforme ne izvedejo, potem to ne pomenja drugega nego vojno. Ker se ne more verjeti, da bi se ustaja preprečila, se mora misliti, da ta korak Avstrije hoče ustvariti le prevezo za doseganje posebnih namenov. Zanimivo je stališče Anglije, ki iz sebičnih namenov ščuva Turčijo, naj nadaljuje po ubrani poti; in pomembna so nenavadno pogosta posvetovanja najvišjih vojskih načelnikov, na katera se pritegujejo tudi finančni in upravni organi. Interpelantje zahtevajo pojasnil o vnanjem položaju. Začetkom se je predlagal poslanec Choc, naj se razprave odseka za spremembo poslovnika proglasijo javnimi. Ta predlog je bil odklonjen. Posl. Kathrein je kakor načelnik proračunskega odseka predlagal, naj se takoj razpravlja konverzijska predloga. Poslanec Ferjančič, kakor načelnik justičnega odseka, je predlagal, naj se takoj razpravlja o zakonskem načrtu, ki se tiče določenja ur dneva za dviganje meničnih protestov. Posl. Kathrein se je odrek utemeljevanju nujnosti svojega predloga. V debati o nujnosti je izjavil dr. Ellenbogen, da nima nič proti temu, da bi se tudi vojna predloga razpravljala na sličen način. Nujnost je bila na to vsprejeta in je referent Steinwender priporočil v imenu proračunskega, da se predloga vsprejme nespremenjena.

Posl. Benatti je interpeliral, da naj se v koperski ječi nastavlja Lahe za čuvaje. Po govoru dr. Steinwenderja, ki je trdil, da bi bila anomalija obdržati 4,2% rento, ko znaša kurz laske 4% rente 102, je sledila razprava o nujnem predlogu posl. Ferjančiča glede termina za menične proteste. Na to je pridelala zbornica s prvim citanjem novele k tiskovnemu zakonu.

Obletnica dogodkov v Trstu. — Danes poteče ravno eno leto, odkar so se v Trstu dogodili znani žalostni dogodki, ko je bil povodom generalnega štrajka ubitih več človek. V počestčenje spomina padlih napravi trž. delavstvo v nedeljo sprevod na pokopališče. Za ta sprevod se je napravil primeren program. Delavci se zbirajo na treh točkah, in sicer na trgu stare mitnice, na trgu pred bolnišnico in pri Sv. Jakobu. Grupa pred bolnišnico se začne pomikati ob 1.15. uri popoldne, ona pri Sv. Jakobu ob 1. in pol uri popoldne in ona na trgu stare mitnice ob 1.35. min. prp. Prva in druga grupa se s pokopališča povrnejo nazaj v mesto preko

Škedinja. Za red bo skrbelo 600 v to določenih rediteljev.

Srbski kralj in kraljica sta se mudila te dni na grobu kralja Milana v Krušedolu, kjer sta pomolila za rajnega ter položila vence na krsto. To je prvi obisk kralja Aleksandra o ačetovem grobu, kajti kakor znano, pri pogrebu ni bilo sina poleg. V imenu Avstro-Ogerske je pozdravil kralja hrvaški ban v francoskem jeziku!

Princezinja Lujza Saksonska se še vedno nahaja v zavodu „La Métairie“ v Nyonu blizu Ženeve. Dvora v Drazdanih in Solnogradu sta vodjo tega zavoda nasprosila za dopušljanje dnevnih buletinov o zdravstvenem stanju princezinje. V zavodu jo titulirajo kakor saksonsko prestolonaslednico. Proglasila se je razsodba draždanskega sodišča v pravdi glede ločenja zakona med prestolonaslednikom in princezinjo Lujzo. Razsodba se glasi: V imenu njeg. vel. kralja. Poroka, sklenjena dne 21. novembra 1901. med obema strankama, proglašajo se razveljavljeno radi prebivanja obtoženke z učiteljem jezikov, Andrejem Gironom. Kriva ločitve je obtožena gospa. Stroške za pravdo plačati mora obtoženka.

Glasovi o mobilizaciji. — Londonski „Morning Leader“ poroča iz Moskve, da je general Dragomirov, glavni poveljnik vojnega oddelka kijevskega, že dobil instrukcije iz Peterburga, kakor tudi grof Musin Puskin, glavni poveljnik vojnega oddelka odeskega. Oba sta dobila povelje, naj bodo njih vojniki pripravljeni vsak čas k hipnemu odpotovanju na bojišče. V Odesi in Sebastopolju urno dopolnjujejo zalogo streliva in bojnih priprav. Sploh: Vse rusko vojaštvo ob Črnem morju je pripravljeno, kakor pred vojsko. Ruska vlada je tudi že zahtevala od vseh treh največjih trgovinskih parobrodskih družb v Črnem morju, da morajo za slučaj vojske dati vse svoje ladje na razpolago vojaštvu. Med njimi so parobrodi, ki sprejmejo 6000—10.000 vojakov. Vojno ministerstvo je zahtevalo tudi natančnih podatkov, koliko časa rabijo te ladje iz enega pristanišča do drugega.

Bolgarske čete se že gibljejo, dasi leži še sneg na gorah balkanskih. Ena taka četa se je pojavila v bitoljskem vilajetu v okolici ohridski. Tamošnji ljudje so jo izdali Turkom, in takoj je udaril nanje oddelek orožnikov, ki jih je zadel v vasi Velgosto. V bitki je padlo 10 Bolgarov, 15 je bilo ranjenih, 16 se je udalo, 3 so utekli. Ujeli so tudi voditelja Rista, rojenega Bolgara. Pri njem so našli tudi ključ k tajnim pismom. Zato so jako razburjeni vsi makedonski vstasi, kajti ta ključ daje Turkom možnost, da razkrijejo ves revolucionarni in bojni načrt makedonski.

Carigradska vlada je ukazala, da morajo pod orožje rediti (rezervisti) v okrajih novopazarskem, giljanskem, prešenskem, kumanovskem, kratovskem in kočanskem. Značilno je, da niso mobilizirani rediti ob bolgarski meji, pač pa divji Arnavti ob srbski meji.

O gibanju mej Makedonci se poroča, da se Makedonci nič več ne ozirajo na to, ako jim bo pomagala kaka tuja vlast ali ne. Delati hočejo na svojo pest. Zavest imajo, da se sedanje razmere morajo spremeniti in se treba tudi z rekami krvi.

Vest o mobilizaciji avstrijske armade se morda tudi obistini. V prihodnji spomladi se baje za gotovo mobilizira nekoliko vojev naše armade, kateri odpotujejo proti Macedoniji. Rusija, Avstrija in Italija pa bodo skupno postopale proti Turčiji in to s pripoznanjem drugih velesil. Ta vest je baje povsem zanesljiva.

V Turčiji je v prvi vrsti mobiliziran voj jedrenski in solunski in da je mobiliziranih 249 bataljonov redifov, 99 eskadronov konjenikov in 126 baterij. Poleg teh čet je zbral sultan okoli sebe v Carigradu 95 bataljonov in 45 eskadronov. K tem četam je treba pristeti takozvane Ilavek, ki broje v Jedrini 147, v Solonu 169 in v Carigradu 124 bataljonov.

Svetovno znano je, da dajo Mauthnerjeva napojena semena pese za pičo največji pridelek. Ravno tako izvrstna kakor tudi nedosežna so Mauthnerjeva zelenjadna in cvetlična semena.

Hennebergova svila le direktno od mene! Črna, bela in barvana ob 60. kr. do gld. 11.35 meter za bluze in obleke. Franko in carine prosto na pom. Bogata vzorna zbirka z obratno pošto. **Tovarna svile Henneberg v Carihu.** (1)

Wilhelmova tekočina za mazanje

„Bassorin“

c. kr. privilegovana 1871.

1 vrček 2 K, poštni zavoj = 15 komadov 24 K.

Wilhelmov c. kr. priv. „Bassorin“ je sredstvo, čegar pomoč je dokazana po znanstvenih preiskavah in praktičnih skušnjah in se proizvaja jedino le v lekarni

Fraňa Wilhelma

c. kr. dvornega zalagatelja

V Neunkirchen, Spodnje Avstrijsko.

Kot mazilo koristi s tem, da je pomirljivo, ohladi in vtolaži bolečino pri boleznih na živcih, v žilah, udih in kosteh.

Zdravniki ga uporabljajo v teh slučajih, posebno ako se bolečine kažejo po velikih naporih na marširanju ali pri zastarelih boleznih. Rabijo ga tudi hribolazci, gozdarji, vrtnarji, telovadci in kolesarji z najboljšim uspehom.

V znak pristnosti je na omotu grb občine trga Neunkirchen (devet cerkva).

Dobiva se v vseh lekarnah.

Kjer se ne dobi, vrši se pošiljatelj direktno.

Javna zahvala.

Preblaga gospa **Terezija vdova Jonko** v Boveu je v svojem in v imenu svojega pok. soproga gosp. Matije Jonko podelila podpisnemu županstvu ustanovo z glavnico 2100 K.

V smislu te ustanove se bodo obrestil od imenovane glavnice (po odbitih troških za 3 sv. maše v blagor darovateljema) porazdelili vsako leto meseca januarja med siromake duhovnije Krejske.

Podpisani hitim, da se v imenu starešinstva kakor tudi v lastnem preblagi dobrotnici za tako velik blagodušen dar preiskreno zahvaljujem.

Bog tisočero povrni! Blag bodi spomin pok. gospodu Matiji Jonku! Bodi mu zemljica lahka!

Županstvo v KREDU,

dne 8. februarja 1902.

Župan:
Urbančič.

Št. 271

Natečaj.

V šolskem okraju goriške okolice se razpisujejo v definitivno nameščenje mesto nadučitelja in jedno mesto učiteljice na trirazredni ljudski šoli v Renčah ter mesto učitelja-voditelja na jednorazredni ljudski šoli v Dobravljah.

S temi službami spojeni prejemki so določeni v dež. zakonu z dne 6. oktobra 1900. dež. zak. št. 26.

Prosilci ali prosilke za katero teh mest naj vložijo svoje pravilno opremljene prošnje v teku šestih tednov po tretjem razglasu natečaja v uradnem listu pri dotičnih krajnih šolskih svetih.

C. kr. okrajni šolski svet
v Gorici, 5. februarja 1903.

Odlikovana tovarna

tamburic

I. Stjepušin

Sisek (Hrvatska).

Na zahtevo pošilja vsakomur brezplačno ilustrirane cenike.

Tovarna je bila odlikovana leta 1900. na parizski svetovni razstavi ter leta 1898. na milenijski razstavi v Budimpešti.

Podpisani priporoča slavnemu občinstvu v Gorici in na dežel, svojo

prodajalnico jestvin.

V zalogi ima kave vseh vrst, različne moke iz Majdčevega mlina v Kranju, nadalje ima tudi raznovrstne pijače, n. pr.: francoski Cognac, pristni kranjski brinjevec, domači tropinovec, fini rum, različna vina, gorušice (Senf), Ciril-Metodovo kavo in Ciril-Metodovo milo ter drugo v to stroko spadajoče blago. Postrežba točna in po zmernih cenah.

Z odličnim spoštovanjem

Josip Kutin,

trgovca v Semeški ulici št. 1 v lastni hiši, kjer je »Trgovska obrtna zadruga«

Posojilnica in hranilnica v Ajdovščini,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

Vabilo

na

IX. redni občni zbor,

ki se bode vršil

v nedeljo dne 1. marca t. l. ob 3. uri pop. v zadržnem uradu v Ajdovščini.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Potrjenje računskega sklepa za l. 1902.
3. Volitev načelstva in pregledovalcev računov.
4. Nasveti.

Za slučaj, da nč pride zadostno število udeležencev, so skliče drugo zborovanje na isti dan ob 1/4. uri popoldne, katero bode sklepno ne glede na število zastopanih deležev.

Načelstvo.

V Ajdovščini, dne 10. februarja 1903.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 — GORICA — Via Giardino 8

priporoča

pristna bela
in črna vina
izvzpavskih,
furlanskih,

briskih, delmatinskih in isterskih
vinoogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-ogerske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi vzorce.

Cene zmerno. Postrežba poštena.

15%

pod navadno ceno
razprodaja radi poznega zimskega časa

J. ZORNIK

Gorica, Gosposka ulica 7

vse zimsko blago, kakor: krasne volnene šerpe, rute, podoblike, vsakovrstno gorko Jaeger-perilo, rokavice, nogavice, bluze zimske čevlje, volno, kožuho vino itd.

Nikdo naj ne zamudi lepe prilike za ceni nakup.

Karol Draščik

pekovski mojster in sladčičar

v Gorici na Kornu št. 8.

Priporoča vsakovrstno pecivo, kolače za birmance, torte i. t. d.

Priporoča se slavnemu občinstvu za mnogobrojna naročila ter obljublja solidno postrežbo po jako zmernih cenah.

E. LEBHERZ

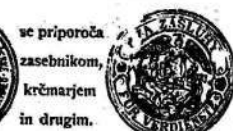
Gorica

tovarna užigalice

priporoča prebivalcem Primorskega svoje izdelke raznih vrst, posebno izvrstne in zanesljive užigalice

Apollo

Vinarsko in sadjarsko društvo
za Brda v Gorici

Prodaja naravnih in pristnih kriske pridelke po zmernih cenah.

Zaloga pristnih (briskih) vin.
Desertna vina.

Razpošilja na vse kraje od 56 lit. naprej. Uzorce vin pošilja na zahtevo.

Sedež društva: Gorica, ul. Garzellini št. 20.

Posreduje kupčijo s sadjem.

Naznanilo.

Usojam si tem potom naznanjati p. n. gospodom obrtnikom, kakor tudi posestnikom industrijskih naprav, da prevzamem s 1. prosincem l. 1903 zastopstvo fužin za železo in tvornice za stroje, v zvezi z napravami tehničnih del kakor: merjenje, projekte, proračune, izdelavanja risarij in načrtov itd. Nadalje prevzamem tudi vzidavanje hidravličnih motorjev (turbine in drugo), sesaljk, motorjev za malo obrt, parnih naprav kakor tudi naprav za prenos električne sile in luči itd. na tuji ali lasten račun in dajem najboljšo jamstvo za vsa svoja dela ob zmernih cenah.

AJDOVŠČINA, dne 15. decembra 1902.

Ing. Andr. Jochmann.

„Goriška ljudska posojilnica“

vpisana zadruga z omejenim jamstvom.

Načelstvo in nadzorstvo je sklenilo v skupni seji dne 28. nov. 1902. tako:

Hranilne vloge se obrestujejo po 4 1/2 %. Stalne vloge od 10.000 kron dalje z odpovedjo 1 leta po 5 %. Rentni davek plačuje posojilnica sama.

Posojila: na vknjižbe po 5 1/2 %, na varščino ali zastavo 6 %, na menice 6 %, s 1/2 % uradnino. Glavni deleži koncem leta 5 1/2 %.

Stanje 31. dec. 1901. (v kronah): Članov 1819 s 7932 deleži po 20 K = 158.640. — Hranilne vloge 1.318.965. — Posojila 1.379.213. — Vrednost hiš 142.643 (v resnici so vredne več). — Reservni zalog 63.014.

Hranilne vloge se sprejemajo od vsakogar.

Dobroznani vinski cvet

„Ancora“,

ki služi pri pretakanju vina, se prodaja samo v mirodilnicah

Ant. Mazzoli — Gorica.

Otvoritev gostilne.

Podpisana naznanjata, da sta otvorila

s 1. jan. 1903

= GOSTILNO =

„Agli antichi tre amici“

za vojašnico št. 11

(bivša gostilna „Tre amici“)

Izvrstna kuhinja. Najboljša briska in furlanska vina. Postrežba točna po zmernih cenah.

Za mnogobrojen obisk se toplo priporočata

Ivan in Terezija Culot.

Božjast.

Kdor trpi na božjasti, kréh in drugih nervoznih boleznih, naj zahteva knjižico o teh boleznih. Dobi a se zastoj in franko v Schwann-Apoteke, Frankfurt a. M.

Odlikovana krojaška delavnica

Ant. Krušič

krojaški mojster v Vrtni ulici šte. 26.

Priporoča se slavnemu občinstvu v mestu in na deželi. Ima bogato zalogo vsakovrstnega blaga za vse letne čase in vsak stan. Gotove obleke lastnega izdelka kakor tudi površne suknje itd. Cene zmerno.

Na zahtevo gospode z dežele sem vedno na razpolago ter tudi postrežem osebno z uзорci na njihovem domu.

Anton Potatzky v Gorici.

Na sredl Raštelja 7.

TRGOVINA NA DROBNO IN DEBELO.

Najceneje kupovališče nirsberškega in drobnega blaga ter tkanin, preje in nitij.

POTREBSČINE

za pisarnice, kadilce in popotnike.

Najboljše šivanke za šivalne stroje.

POTREBSČINE

za krojaše in čevljarje.

Svetinjice. — Rožni venel. — Mašne knjižice.

Šišna obuvala za vse letne čase.

Posebnost:

Semena za zelenjave, trave in detelje.

Najbolje oskrbljena zaloga za kramarje, krošnjarje, prodajalce pejmih s in trgovih ter na deželi. 2 35-8

Mizarska zadruga v Gorici (Solkan)

Naznanja slavnemu občinstvu, gospodom trgovcem in založnikom pohištva, da ima

veliko zalogo

veliko zalogo

izgotovljenega pohištva vseh slogov

v Solkanu pri Gorici.

v Solkanu pri Gorici.

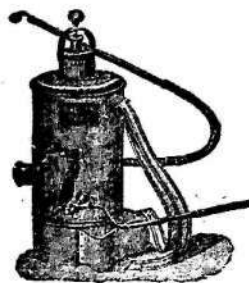
Naznanjamo, da smo prevzeli dosedanje trgovino pohištva trdke

Ant. Černigoja v Trstu, Via Piazza vecchia št. 1, katero bomo vodili pod enakim imenom.

Kar ni v zalogi, se izvrši točno po naročilu v najkrajšem času.

Cene zmerno.

Delo je lično ter dobro osušeno.

Vse stroje za poljedelstvo in vinoreje.

Brizgalnice za sadjino drevje

z mešalom za mešanje iz bakra in apna tako, da se najedenkrat na dve cevi brizga,

brizgalnice (streljke) za sadjino drevje z

natanjko namerjeno petrolmešanico,

svetilnice na acetilen da se ulove leteči hrošči,

hidravlične stiskalnice za vino,

stiskalnice za vino in ovočje s diferencialnim pritiskom,

stroje za drobljenje stiskalnice,

čisto nove mline za grozdje,

nave priprave proti peronospori in za žveplanje,

sesalke za vino, cevi za vino,

kakor tudi vse druge stroje za poljedelstvo kot

zbiralnike (trleure), mlatilnice, vitale (gepel) i. t. d.

razpošilja kot specialitete po najnižjih tovarniških cenah

Ig. Heller, Dunaj, II. Praterstrasse 49.

Cenilnik zastoj in franko.

Dopisuje se v vseh jezikih.

LINIMENT. CAPSICI COMPOS.

Iz Richterjeve lekarne v Pragi

priporočano kot izvrstno bel ublažujoče mazilo; za ceno 80 h, kron 1.40 in 2 kroni se dobi po vseh lekarnah. Naj se zahteva to splošno priljubljeno domače zdravilno sredstvo vedno le v orig. steklenicah z našo zaščitno znamko s „SI-DROM“ namreč, iz RICHTERJEVE lekarne in vzame kot originalni izdelek le tako steklenico, ki je prevedena s to zaščitno znamko.

Richterjeva lekarna „pri zlatem levu“

v PRAGI

Elizabethgasse št. 5.

Najceneji izvir dobrih

ur s 3-letnim pisarnim jamstvom

Hanns Konrad,

izvir ur ter zlatine — Most št. 250.

(Česko).

Lastne delavnice ur in fine mehanike.

Dobra rem. ura iz niklja gld. 3.75

Fina srebrna rem. ura . . . 5.25

Fina srebrna verižica . . . 1.20

Budilnik iz niklja . . . 1.75

Tvrđka je odlikovana s c. kr. orlom;

ima zlate in srebrne svetilje iz razstav ter tisoče priznanih pism — Ilustrovan ce-lik zastoj!

Kdor hoče vzdržati pri zdravstvu toli otroke kakor tudi odraslene, mora vporabljati

pravo štokfiževo olje,

ki je priznано kot najbolje sredstvo.

Prodaja se garantovano pristno v mirodilnicah

Anton Mazzoli — Gorica.

Sprejema zavarovanja človeškega življenja po najraznovrstnejših kombinacijah pod tako ugodnimi pogoji, ko nobena druga zavarovalnica. Zlasti je ugodno zavarovanje na doživetje in smrt z zmanjšujočimi se vplačili.

Vsak član ima po preteku petih let pravico do dividende.

„SLAVIJA“

vzajemno zavarovalna banka v Pragi.

Rezervni fond: 25.000.000 K. Izplačane oškodnine in kapitalije: 75.000.000 K.

Po velikosti druge najljepše zavarovalnice naše države

z vseh zavarovanj — narodno upravo.

Vsa pojava daje:

Generalni zastop v Ljubljani, čegar pisarne so v lastnej bančni hiši Gospodskih ulicah šte. 12.

Zavaruje poslopja in premičnine proti požarnim škodam po najnižjih cenah. Škode cenjuje takoj in najkulantneje. Uživa najboljši sloves, koder posluje.

Dovoljuje iz čistega dobička izdatno podporo v narodne in občesne namene.

Dobi se povsod!

Schichtovo hranilno jedernato milo

z varstveno znamko

garantirano in prosto vseh škodljivih primes, izdatno in izvanredno milo za pranje.

Pri nakupu naj se pazi na ime „Schicht“ in na gornjo varstveno znamko.

Zastop na debelo: Humbert Bozzini -- Gorica.